

Gobelenai, priešingai nei tapyba ar grafika, daug rečiau eksponuojami galerijų ir parodų salių erdvėse. Todėl liepos 14-ąją Baroti galerijoje Klaipėdoje atidarytą tekstilininkės Kristinos Austi gobelenų parodą galima laikyti savotiška retenybe. Per 30 galerijos veiklos metų „Macula Lutea“ yra trečioji gobelenų ekspozicija, patraukianti žiūrovus ne tik pačiais kūriniais, bet ir negirdėtu pavadinimu. K. Austi – parodos autorė, atskleidama pavadinimo reikšmę (lot. *macula lutea* – geltonoji dėmė), drauge pastebi keistą šio lotyniško žodžių junginio skambesį, primenantį burtažodį. Tačiau šis pavadinimas, kaip matysime, yra drauge ir emocinis kūrinių reikšmių raktažodis.

K. Austi gobelenų parodos „Macula Lutea“ Klaipėdos Baroti galerijoje ekspozicijos fragmentas.

Burtažodis ir raktažodis *Macula Lutea*

Baroti galerijos archyvo nuotr.

Dalia KARATAJIENĖ

Skaitmeninis žakardas

K. Austi – Klaipėdoje gimusi dailininkė, kuri profesionalios menininkės diplomą įgijo Bergene, Norvegijoje, kurioje ji šiuo metu ir gyvena, dirbdama dizainere tekstilės fabrike. Kristinos kūriniai yra ne tik Norvegijoje, Lietuvoje ir kitose Europos šalyse rengiamų tekstilės parodų eksponatai, bet ir dekoratyviniai viešųjų erdvių objektai. Antai Narviko miesto viešojoje mokykloje kabo įspūdingo dydžio Kristinos 2021 m. sukurti gobelenai „Išsiskaidymas“ ir „Dvynės“. Priešingai nei Baroti galerijoje eksponuojamos abstrakcijos, pastarieji yra figūratyviniai. Tiksliau – portretiniai: „Dvynės“ dailininkė panaudojo savo dukters asmenukes. Kada yra kalbama apie audimo

būdu suformuotą motyvą, toks vaizdas kaip realistiškai modeliuotas portretas atrodo esąs tikras stebuklas.

Kelias į sudėtingų motyvų audimo galimybes buvo atidarytas dar XIX a. pradžioje Prancūzijoje Josephui Marie Jacquardui atradus stakles, kurios iki šiol vadinamos jo vardu, kaip ir jomis išausti audiniai. Žakardo staklės pagreitino ir supaprastino įvaizdintų audinių audimą, leidusį perkortomis reguliuoti metmenų siūlą.

Šiandien audimo galimybes dar labiau praplėtė skaitmeninės technologijos. Kristinos darbai kaip sykis ir yra atlikti skaitmeninio žakardo audimo būdu. Į skaitmenines technologijas, kurios, kaip žinoma, skverbiasi anaipol ne vien į tekstilės erdvę, bet ir į kitas dailės sritis, neretai keldamos kontroversiškas diskusijas, pati Kristina žvelgia pozityviai. Jas dailininkė traktuoja ne kaip grėsmę kūrybingumui, bet priešingai – mato jose gilų kūrybingumo raiškos šansą.

Su asmeniškumo antspaudu

Estetologas Vosylius Sezemanas, nagrinėdamas estetines kūrinio vertes, teigė, kad menininko mintys, jausmai, spėjimai įgauna estetinę reikšmę ne tik todėl, kad įsikūnija jo sukurtuose darbuose, jie tampa reikšmingi ir tuo atveju, kai ima vesti žiūrovus tam tikra kryptimi ir virsta žiūrovų suvokimo akto dalimi. Kitaip sakant, kai menininko mintys, idėjos, išgyvenamos būsenos tampa vidiniu žiūrovų žvilgsnius nukreipiančiu kelrodžiu.

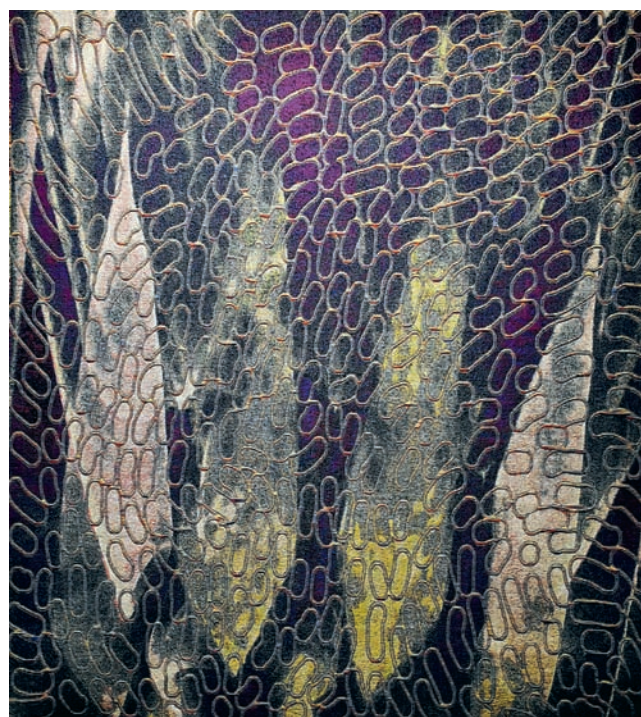
Tad kur link kreipia menininkė mūsų pajautą? *Macula Lutea* arba geltonoji dėmė – tai akies tinklainės centre esanti vieta, garantuojanti aštrų regėjimą dienos šviesoje. V. Sezemanas – anaipol ne vienintelis estetikos tyrėjas, konstatavęs, kad ten, kur menininkas neuždeda savo asmeniškumo antspaudu, negalima kalbėti apie meno kūrinio originalumą ir drauge – vertingumą. Kristina turi teisę „antspauduoti“ savo kūrinius geltonosios dėmės antspaudu. ►

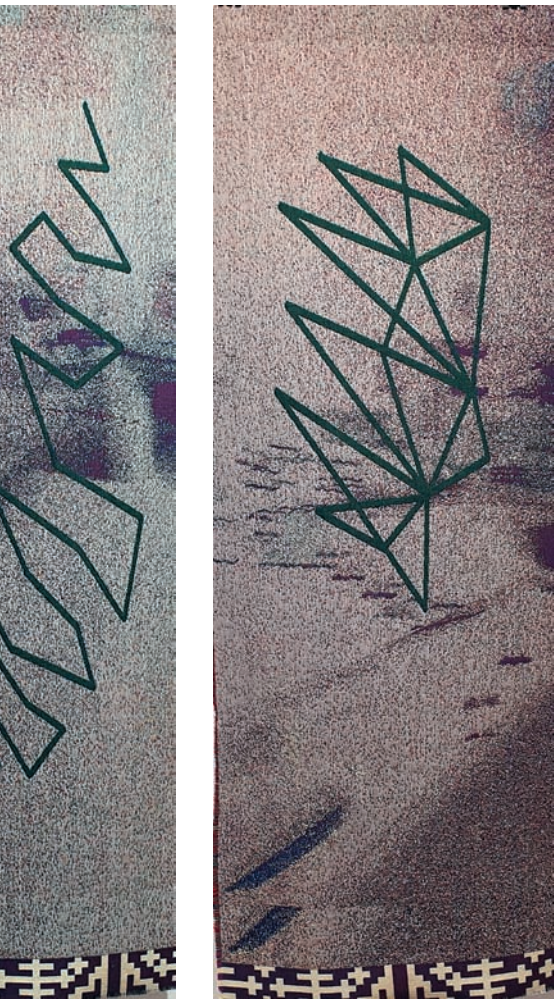
K. Austi. Raudonas apskritimas. 2023 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, 77 X 90 cm.

Žalia šviesa I, II, III. 2020 m. Skaitmeninis žakardinis audi ma

Užsimerkus II, III, IV. 2020 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, kiekvienas – 150 X 160 cm.

Du sūkuriai. 2020 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, 51 X 147 cm.

Geltonoji dėmė. 2023 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, 77 X 90 cm.

Du sūkuriai. 2020 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, viskozė, linas, 167 X 122 cm.

Laiptai. 2022 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, 225 X 150 cm.

Laiptai (antra pusė). 2022 m. Skaitmeninis žakardinis audimas, vilna, 225 X 150 cm.

◀ Taip yra dėl jos pačios asmeniškų regos ypatumų išgyvenimų. Tad burtažodį primenantis parodos pavadinimas, žvelgiant į Kristinos kūrinius, išsyk virsta ir kelrodžiu, nurodančiu, ką menininkės gobelenuose turėtume nujauti esant įkūnytą. Juk kai kalbame apie regėjimą, kiekvienas prisimename patirtis, kai, užmerkus akis, dar kurį laiką matome keistai mirksinčias kreives, šviesos liežuvius, taškelius ar kvadratėlius. Labai panašius į tuos, kuriuos matome ir Kristinos kūriniuose.

Vizualumo žaismė

Iš tikrųjų Kristina savo kūriniuose apskritai kvestionuoja matymo tikrumą. Ji pati teigė, kad regėjimas tėra tik šviesos ir spalvų žaidimas, per sudėtingas mūsų akių ir nervų ląsteles sklindančios bangos. Savo darbuose Kristina sako norinti atitrūkti nuo kalbos ir pažiūrėti į daiktus bei aplinką tarsi nežinotų

Skaitmenines technologijas dailininkė traktuoja ne kaip grėsmę kūrybinumui, bet priešingai – mato jose gilų kūrybingumo raiškos šansą.

žodžių. Kada daiktai išsivelka iš savo daiktisčių formų, kai stokojama žodžių tuos naujus pavidalus įvardyti, tai reiškia, kad žanro požiūriu mes turime reikalą su abstrakcija. O abstrakcija, kad ir kaip rišama prie realybės, kad ir kokius kelrodžius joje ką nors pažįstamo pamatyti turėtume, vis dėlto nėra toji realybė. Kristinos kūrinių atveju geltonoji dėmė veikiau byloja apie jos inspiracinius išteklius, nuotaikas, o drauge, kaip pati Kristina sakė, yra vizualumo žaismė. Žaismė, siūlanti įsitraukti ir žiūrovams, pamatant jos išaustus laiptus ir vienaip, ir kitaip. Patiriant užsimerkimo būklės ir vienu, ir kitu Kristinos siūlomą būdu.

Kristinos kūriniai į šią dekoratyvią žaismo intrigą pirmiausia įtraukia gyva ir nuolat žingsnį bei kryptį keičiančia ritmika, neleidžiančia žvilgsniui tapti indiferentišku. Antra vertus, dailininkė išnaudoja emocionaliai paveikias spalvos galimybes. Tai naudodama spalvų kontrastus kaip „Laiptų“ pirmoje pusėje, tai veikdama beveik monochromine šviesos ir tamsos susidūrimo priešprieša, kaip kūriniuose „Užsimerkus I“ ir „Užsimerkus II“. Ji taip pat naudoja ir atsargius spalvų niuansus, kurie nelyginant augalai sugeria šviesą, tapdami mūsų žvilgsniams ypatingai artimi ir maloniai glusdami prie akių. Šioji subtili, kone organiškai juntama struktūrinė ir spalvinė kūrinių žaismė ir yra dailininkės būdas su mumis kalbėtis.

Akivaizdu, kad jautrus, kartu įsakmus dailininkės vaizdinis pokalbis su žiūrovais yra asmeniškasis. Todėl parodos lankytojai turi unikalią galimybę pasidžiaugti nauja pažintimi, veikiami K. Austi stiliškos įtaigos ir kliaudamiesi individualiomis savo meno kūrinių suvokimo išgalėmis.

DURYS

KULTŪROS IR MENO ŽURNALAS / 2023 LIEPA / Nr. 7(115)

